

HABERLER:

DÜNYA MADEN HABERLERİ

GÜNEY AFRIKA :

Güney Afrika'nın senelik maden geliri £ 200,000,000 e yaklaşmış bulunmaktadır ve bunun takriben dörtte üçü altın madeninden elde edilmektedir.

Altın :

1950 yılı altın istihsalinin miktarı bir yıl öncekinden biraz daha az olup 11.659.280 oz, dur. Cevherin kalitesinin düşük olmasına rağmen, kumpanyaların gayreti sayesinde istihsal seviyesi muhafaza edilmiş ve fiatların yüksek olması, 1950 yılının çok kârlı bir yıl olmasına sebep olmuştur. 1950 de Güney Afrika'da yeni büyük bir yatak keşfedilmiştir. Fakat Transvaafdeki madenlerin inkişafı hususundaki çalışmalar ilerlemektedir.

Elmas :

1950 elmas satışları bir yıl öncekine nazaran % 40 bir artış göstererek £ 14.388.706 e yükselmiştir. Bu artışta New Jagerfontein ve Premier madenlerinin istihsale başlamaları mühim bir rol oynamıştır. Güney doğu ve diğer yerlerdeki müstahsiller hesabına Central Selling Organization, 1950 de £ 50.967.041 değerinde elmas satmıştır. 1949 daki satışlara nazaran % 80 bir artış vardır. Fiatlardaki vasatı artış ise % 20 olduğundan bu artışın mühim bir kısmının talebin çoğalmasından ileri geldiğine delâlettir.

Güney Afrika elmas madenciliğinde 1950 de vukubulan en ente-

resan hadise 1905 de meşhur Cullinan elmasının bulunduğu Premier Diamond Mine ocaklarında 165 kırat ağırlığında ve £ 60.000 değerinde büyük bir elmasın bulunmuş olmasıdır.

Kömür :

Güney Afrika'nın 1950 kömür istihsali yeni bir rekor kırmak suretiyle £ 14.838.750 değerinde 29.181.801 tona yükselmiştir.

Manganez:

Amerika ve Avrupa'da manganez talebinin artmış olması, bu endüstrideki faaliyeti arttırmıştır. Bu arada gelecekte yıllarca bu pazarlara manganez şevki hususunda anlaşmalar imza edilmiştir. 871.663 ton manganez istihsal edilmiş ve bunun 836.660 tonu satılmıştır.

Krom :

Amerika Birleşik Devletleri müstahsillerinin senenin ikinci üç ayında siparişlerini kısmış olmalarına rağmen bütün sene zarfında alınan sipariş hacmi geniştir. 1950 yılı zarfında 647.106 ton krom istihsal edilmiş ve bunun 548.707 tonu satılarak £ 1.394.246 temin edilmiştir.

Platin:

Platin ve platin madenleri istihsali 208.385 oz, 1 bulmuş ve £ 2.108.863 tutarında 105.750 oz. platin satılmıştır.

Bakır:

Bakır madeni geliri £ 5,620,930 a

çıkılmıştır. 37.598 ton bakır istihsal edilmiş ve 38.923 ton satılmıştır.

Asbest:

Asbest grubunda da bir hayli ilerlemeler görülmüştür. 1950 yılında 29.367 ton mavi asbest, 43.712 ton amozit ve 14.301 ton krizotil istihsal edilmiştir.

Fiatların yüksek oluşu yukarıda verilen rakkamların evvelki senelere nazaran bir artış göstermelerinde mühim bir amil teşkil etmekle beraber istihsalde de mühim bir artış mevcuttur. Bundan başka, altından gayrı madenlerin de, altın istihsalinin gölgesinden çıkıp birer varlık olmağa başladıkları göze çarpmaktadır.

Diğer madenler;

Güney Afrika'da 1950 de istihsal edilen diğer madenlerin tutarı £ 19.121.072 dir. 1949 a nazaran % 50 bir artış vardır.

GÜNEY RODEZYA:

1950 de Güney Rodezya'da istihsal edilen madenlerin tutarı çok kabarık görünmekte ise de, 1949 a nazaran artış miktarı, hemen hemen tamamıyla sterling'in devalüasyonundan ileri gelmektedir. 1906 yılındanberi en az altın istihsal edilen yıl 1950 olmuştur. İstihsal ancak 511.163 oz. iken, devalüasyondan sonra fiatların artması yüzünden temin edilen gelir 1940 - 1942 yılı müstesna bu bölgenin tarihinde temin edilen gelirin azamısidir ve £ 6.344.822 tutmuştur. İşletilmekte olan esaslı cevher madenlerinin sayısı 1946 da 60 iken 1950 de 200 ü geçmiş ve istihsalden elde edilen gelir £ 2.912.628 den £ 7.239.292 ye yükselmiştir.

Tutarı £ 5.000 den fazla olan 12 baz mineralin 1950 istihsali aşağıda ton olarak verilmiştir;

	<u>Ton</u>
Asbest	71.527
Kromit	321.353
Kömür	2.345.841
Beril	932
Mika (blok)	84
Kalay (konsantre)	105
Kalker	282.704
Volfram (konsantre)	65
Demir pirit	15.223
Demir cevheri	63.070
Manyezit	9.496
Bakır	129

KUZEY RODEZYA:

Son dört yılda olduğu gibi 1950 de de Kuzey Rodezya'nın mineral istihsalinde esaslı bir artış görülmüştür. Gelirin böyle süratle artmasına sebep harpten sonra fiatların devamlı bir şekilde yükselmiş olması ve buna ilâve olarak blister bakır ve çinko istihsalinde % 50, elektrolitik bakır istihsalinde % 25 ve kurşun istihsalinde aşağı yukarı % 800 bir artış görülmüş olmasıdır.

1950 altın istihsali 1.481.9 oz. dur. Aynı kaynaklardan 173.304 oz. gümüş ve 27.056 libre selenyum istihsal edilmiştir. Bunların ve diğer madenlerin istihsal miktarları ton olarak aşağıdadır.

	<u>Ton</u>
Blister bakır	198.760
Elektrolitik bakır	76.804
Çinko	22.715
Kurşun	13.685
Kobalt halita	1.746
Kalker	107.160
Bakır (konsantre)	289
Manganez (cevher)	1.723
Kalay (konsantre)	5,4
Mika (levha)	2,2
Silis	165

İNGİLİZ BATI AFRİKASI :

Batı Afrika'da bulunan İngiliz Kolonilerinin maden istihalleri tutarı £ 2.000.000 bulmaktadır. İstihsal edilen madenlerden en mühimleri altın, manganez ve demirdir.

	Altın	Manganez	Demir cevheri
Nigeria	2.072 f. oz	—	—
Altın sahili	689.429 *	768.660 ton (9 aylık)	—
Siera Leona	—	—	1.136.000 ton

KANADA:

Nikel :

Kanada'nın iki nikel madeni, International Nickel Company of Canada ve Falconbridge Nickel Mines, dünya nikel istihsalâtının takriben % 80 ini temin etmektedir. Bu iki kumpanya 1950 de \$ 105.000.000 değerinde 257.000.000 libre nikel istihsal etmiştir. Bundan başka aynı madenden mühim miktarda bakır ve platin grubu cevherleri çıkarılmıştır.

Şimdiye kadar Kanada'nın kazanç temin eden nikel istihsalâtı kuzey Ontario'da bulunan Sudbury maden sahasına münhasır idi. Fakat şimdi mühim miktarda istihsal temin edebilecek yeni bir maden keşfedilmiştir. Bu maden yatakları Manitoba'da bulunan Lynn Lake'dedir. Cevher rezervi 10.000.000 ton olarak hesap edilmiştir. İki üç seneye kadar günde 2.000 ton cevher istihsalı mümkün olacaktır.

Bakır, Kurşun, Çinko :

İlk tahminlere göre 1950 bakır istihsalı 525.000.000 libreyi geçmiştir. Bunun tutarı \$ 123.000.000 dir. Mevcut talebin istihsal edilen miktardan çok daha fazla olması ve bu madenin bugünkü fiyatının ikinci Dünya Harbi esnasındaki fiyatın iki mislinden fazla olması Kanada'nın 1951 bakır istihsalı-

nin 1950 deki istihsalı geçeceğini şimdiden göstermektedir.

1950 de Kanada'da \$ 49.000.000 değerinde 340.000.000 libre kurşun istihsal edilmiştir. Sene sonuna doğru talep artmış bulunuyordu.

1950 çinko istihsalı \$ 97.000.000. değerinde olup 620.000.000 libredir. Kanada madenleri daha fazla çinko istihsal edebilecek bir durumdadırlar.

Altın t

Kanada'nın 1950 maden istihsalinin değeri bir milyon doları geçmiş bulunmaktadır.

Malzeme, makine fiyatlarının ve işçi ücretlerinin artması dolayısıyla altın madenleri 1950 de bir hayli müşkül duruma düşmüşlerdir. Maliyetin yüksek oluşuna ve bu kıymetli madenin fiyatının tesbit edilmiş olmasına rağmen 1950 de Kanada'da \$ 169.000.000 değerinde 4.431.000 f. oz. altın istihsal edilmiştir.

Demir t

Demir madenciliği, demir ve çelik sanayiinin genişlemesi imkânları 1950 yılının en mühim hadiselerinden biridir, Bu hususta en çok dikkati çeken sahalara Quebec ve Labrador'daki yeni yataklardır. Bu yataklar önümüzdeki birkaç sene içinde istihsale geçecek ve senede 10.000.000 ton cevher istihsal edebileceklerdir. Bu iş için \$ 200.000.000 tahsis edilmiş bulunmaktadır. Keza bu sahadan 400.000.000 ton belki iki üç misli daha fazla yüksek, kaliteli demir cevheri çıkarılabileceğinin muhtemel olması Vaşington'un ku-

lağına gitmiş bulunduğundan, Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin, St. Lawrence nehrini, Atlantik sahilini büyük göllere bağlayan derin bir deniz kanalı haline getirmek hususunda Kanada hükümetiyle iş birliği yapması ümidi ve ihtimali artmış bulunmaktadır. Bir taraftan herkesin dikkati bu iki maden üzerinde toplanmış olmakla beraber, orta Kanada'da keşfedilmiş bulunan başka iki maden sahasının aynı miktarda rezerv ihtiva ettiği tesbit edilmiştir. Bunlardan birincisi Kuzey Ontario'nun batı kısmında bulunan Steep Rock demir sahasındadır. Şimdiki halde bundan senede 1.200.000 ton cevher çıkmaktadır ve beş altı sene sonra bu miktarın 10.000.000 çıkarılacağı muhakkaktır. İkinci maden sahası ise senede 100.000 ton siderit istihsal eden Algoma Ore Properties'tn Michipicoten madenleridir. Bu maden sahasının takribi rezervi 500.000.000 tondur.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

(Batı kısmı) ;

Bütün Amerika Birleşik Devletlerinde 1950 yılında \$ 3.014.000.000 değerinde maden istihsal edilmiştir.

Fiat Durumu :

1950 nin ilk yarısında normal bir şekilde seyreden ekonomik gelişme, Kore harbinin başlamasıyla tamamiyle değişmiştir. İşletilmekte olan madenlerde istihsal artmış, 1949 da kapatılan madenler yeniden açılmış, ve bir taraftan da yeni maden ocakları açılmaya başlamıştır. Sene sonunda bakır fiyatı 24 1/2, kurşun 17 ve çinko 17 1/2 sent idi. Ortalama artış % 50 dir.

Atom enerjisi istihsalinde kullanılan madenler :

Atomic Energy Commission bu madenlerin aranmasını ve istihsalini

teşvik edecek tedbirler almak hususunda gayrete geçmiş bulunuyor. En müsait bölge Colorado, Utah ve New Mexico eyaletlerinin birleştikleri «Four Corners Area» dir. Bu sahada adı geçen maden cevherlerinin mevcut olması ihtimali eskidenberi varid idi ise de, arazi şartlarının müsait olmaması şimdiye kadar faaliyete geçilmesine mani olmuştur. \$ 10.000.000 lık yol inşasını da ihtiva eden geniş bir faaliyet programı ve büyük bir sondaj faaliyeti başlamış bulunmaktadır. Four Corners Area'ya yakın olan Uranium cevherini işletmek için iki fabrika kurulmaktadır. Ayrıca U. S. Vanadium Corporation, Urauen, Colorado'daki eski fabrikasını yeniden faaliyete geçirecektir.

Altın ve Gümüş :

1950 de istihsal edilen altın ve gümüş miktarı 1942 denberi en yüksek istihsaldır. Bu iki madenden elde edilen gelirin 1949 a nazaran % 20 artmış olmasına rağmen, altın madenciliğinin 1942 de yediği darbenin tesiri halâ devam etmektedir. Bilindiği veçhile 1942 de bütün altın madenleri kapatılmıştı. Altın istihsalinde Kalifornia birinciliği muhafaza etmekte ve güney Dakota (Homestake madeninin bulunduğu yer) ikinci gelmektedir.

Bakır ;

1949 yılında fiatların düşük olması yüzünden 1950 yılının ilk yarısında bakır madenciliği müşkül durumda iken, Kore harbinin başlamasıyla durum düzelmiş ve istihsal 1949'a nazaran % 20 artmıştır. Arizona'da Miami Copper Co., \$ 13.000.000 sarfederek kontrolü altında bulunan Copper Cities Mining Co. nın tesisatını genişletmeğe başlamıştır. Bu maden 300.000.000 ton kalkosit ihtiva etmektedir. Phelps Dodge Corporation

muhtelif şubelerinde faaliyeti arttırmış, tam istihsal durumuna geçmiş ve Nevv Cornelia izabehanesi faaliyete başlamıştır. Kennecott Copper Corporation, Arizona'daki Ray madenini ve Hayden izabehanesini haftada 7 gün çalıştırmaya başlamıştır. Aynı kumpanyanın Nevv Mexico'daki Chino madeninde haftada yedi gün çalışılmaya başlanmıştır ve bu madende 126 ft. lık bir reverberatory kurulmuştur. Yine aynı kumpanya Utah'da yeni bir bakır rafinerisi kurmuştur.

Bu rafineri anodlarını American Smelting and Refining Co. nın yeni döküm fabrikasından almaktadır. Bu suretle, bu iki fabrika, batının bakır müstahsillerini Atlantik sahilindeki rafinerilere tabi olmaktan kurtarmış oluyor. Montana'da Anaconda, büyük Butte madenlerini islâha devam edilmiş ve bu arada uzun zamandanberi işletilmekte olan birçok madenleri yeniden açmak üzere 6.000 ft. uzunluğunda bir tünel açılmasına başlanmıştır.

Kurşun ve Çinko :

1950 kurşun ve çinko istihsalı bir yıl öncekine nazaran pek az bir artış göstermiştir. Kurşun istihsalı 427.000 ton, çinko istihsalı ise 590.000 tondur. Bunker Hill and Sullivan, tesisatlarını günde 1.000 ton istihsal edebilecek bir duruma getirmişlerdir. Bu yataklarda eski operasyonda farkına varılmamış 5.000.000 ton cevher mevcuttur. Buna benzer başka bir blok üzerinde de çalışılmaktadır.

ARJANTİN :

Kore harbi başlamadan biraz evvel Arjantin hükümeti, maden endüstrisinin inkişafını teşvik mahiyetinde bir beyanname neşrederek son yıllarda birkaç defa yapıldığı gibi bu defa da «Arjantin Millî Bankası» na maden

endüstrisini genel olarak himaye etmek, bilhassa küçük madencilere ve kooperatif organizasyonlara yardım etmek, bunlardan başka, yeni firmaların sermayelerine iştirak etmek ve maden makine ve teçhizatını ithal ve tevsi etmek selâhiyetlerini vermiştir.

1950 nin 5 ayındaki maden istihsalı :

Kurşun	12.479 ton
Çinko	8.240 »
Kalay	71 »
Gümüş/Kalay	365 »
Kükürt	4.640 »

Özel kaynaklardan elde edilen ilk 9 aylık ihracat :

Rafaelit	2843 ton
Mika	307 »
Volfram	218.6 kg.
Şelit	29.6 »

Chubut Territory'de 10.000 tonluk bir çinko izabehanesi ve Rosario'da yeni bir çinko fabrikası kurulmuştur. Catamarca eyaletinde Agua Dionisio'ya yakın Hualfin mevkiinde altın madeni yatakları bulunduğu bildirilmektedir.

BREZİLYA :

Kömür hariç olmak üzere diğer mühim madenlerin istihsalı 1950 de artmakta devam etmiştir. Aşağıda, verilen rakkamlar Eylül sonuna kadar yapılan istihsalı göstermektedir:

Kömür	1.486.836 ton
Çinko	1.016.271 »
İngot çelik	574.541 ton
Pig demir	519.792 »
Diğer çelikler	435.680 »
Arsenik	756 »
Altın	3,031 ton
Gümüş	0,446 »

Volta Redoncla'da bulunan millî çelik fabrikasının 31 Aralık istihsalı 304,436 tonu bulmuştur, Bu, mevcut

tesisatla şimdiye kadar elde edilebilen miktarın en yükseğidir, ithalât ve ihracat Bankası bu kumpanyaya 25.000.000 amerikan doları vermiş ve kumpanyanın sermayesi £ 10.000.000 e çıkarılmıştır. Bu suretle istihsal kapasitesi 569.000 tona yükselmiş olacaktır. Fiyatların yüksek oluşu ve ithalâta konulan tahditler birçok hususî şirketleri, kapasitelerini arttırmaya teşvik etmektedir. Mahallî çelik istihlâki 1940 ta 380.000 ton iken 1950 de 850.000 tona yükselmiştir. 1952 de bu miktarın 1000 tonu bulacağı tahmin edilmektedir. Ekserisi Morra da Mina, Minas Gerd's'deki Meridional madeninden çıkarılan manganez ihracatının 153.000 ton olduğu tahmin edilmektedir. Minas Geraes ve Bahi'ada birçok manganez yatakları mevcuttur. Mato Grosso'da bulunan Urinium madenlerinden çıkarılan cevherler (bu madenler 33.600.000 ton rezerv ihtiva etmektedirler) ancak Arjantin yolu ile ihraç edilebilmekte ve bu yüzden maliyeti yükselmektedir. 1946 da keşfedilen ve 20 milyon ton cevher ihtiva ettiği tahmin edilen Amapa yatakları yerli bir kumpanya (I.C.O.M. I) tarafından işletilmektedir. Bu kumpanyanın sermayesinin %49 u Bethlehem Steel'e aittir. Mühim miktarda ihracata demiryolu ve liman inşaatı bittikten sonra, 1954 de başlanacaktır.

1950 de Mineral istihsalâtı bürosu (D. N. P. M.), Serra dos Tartarugais, Amapa Territory'de yeni keşfedilen kesiterit yatakları ile Brezilya'nın bilinen en büyük kalay yataklarının bulunduğu Minas Geraes'de, Carandai ve Rio das Mortes havzasında prospeksiyona başlanmıştır. 1943 te madenî kalay istihsalı için lâzım olan tesisler modernleştirilmişti. D. N. P. M. Brezilya'nın kömürünün gelişmesi için metotla araştırma faaliyetine devam et-

miş, pirit röjelerinden doğrudan doğruya kükürt istihsalı üzerindeki laboratuvar tecrübelerini ikmal etmiştir. Şimdi bu ameliyenin endüstriye tatbiki için uğraşılmaktadır. S. Jose de Tocantins'de bulunan zengin bir nikel madeninin işletilmesi Kanadalı bir kumpanyaya verilmiştir.

BOLİVYA :

Bolivya'nın ekonomisi esas itibariyle - kalay istihsalı çok masraflı bir iş olduğundan - bu madenin fiyatının yüksek olmasına, dayanmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinin silahlanmaya başlaması ve bu yolda gerekli mühim maddelerin şimdiden istif edilmesi burada da tesirini göstermiştir. Amerika Birleşik Devletleri sulh zamanında antimuamnın % 33 1/3 ünü ve kalayının % 20 sini Bolivya'dan temin eder. Harp zamanında bu miktarın çok daha fazla olacağı muhakkaktır.

1950 yılının ilk yarısında kalay madencileri zararına çalışmakta idiler. Fakat Kore harbinin başlamasıyla fiyatların yükselmesi ve madencilerle hükümet arasında madenciler lehine bazı anlaşmalar yapılması, vaziyeti düzeltmiştir. Buna rağmen 1950 kalay ihracatı 1949 dakinden % 10 daha az olup 31.373 tondur.

1950 de ihraç edilen diğer madenler ve ihraç edilen miktar aşağıdadır:

Tungsten	1.476	Ton
Gümüş	207	»
Antimuan	8.781	»
Kurşun	31.204	»
Bakır	4.704	»
Çinko	19.570	»
Altın	54.026	F. oz,

YENİ ZELANDA :

Bu ingiliz dominyonunda altın da dahil olmak üzere metal madenciliginde devamlı bir düşüş görülmekte, kö-

mür madenciliğinde ve kömür araştırma faaliyetinde ise bir artış müşahede edilmektedir. Bir taraftan da metalden gayri minerallerin fazla rağbet gördüğü görülmektedir. Yeni Zelanda'nın 1950 altın istihsalı 84.874 f. oz. dır. 1949 a nazaran % 10 bir eksilme vardır.

Diğer madenler :

Kurşun ve bakır için prospeksiyon yapılmaktadır. Mühim yeni bir tesisat kurulmamıştır. Dominyon hükümeti, kömür kaynaklarının araştırılması ve sondajla tesbiti hususunda oldukça önemli gayretler göstermiştir. Yıllık istihsal 3.000.000 tondur.

Ziraatte kullanılmak üzere birçok yerlerde kalker istihsal edilmekte ve oldukça mühim miktarda serpantin çıkarılmaktadır.

Dominyonda 1950 de kömürden başka mühim bir mineral keşfedilmiştir.

AVUSTRALYA :

Geçen sene istihsal edilen maden ve mineral tutarının çok yüksek bir seviyeye çıkmış olmasına rağmen, hakiki istihsal ton ve ounce cinsinden ölçülecek olursa 1949 a nazaran çok az bir ilerleme kaydedildiği görülür. 1950 istihsalinin seyri ve istikbalin tahmini hiç de ümit verici değildir. Çünkü memleketin maden istihsalı eski maden ocaklarına münhasırdır. Maden ocaklarının derinliği gittikçe artmakta olup istihsalin arttırılması istenmektedir.

Western Mining Corporation, North Broken Hill, Broken Hill South, Zim . Corporation, Electration, Electrolytic Zine and Maund Isa gibi birçok organizasyonların sıkı çalışmalarına ve eksplozasyon için çok fazla para sarfetmelerine rağmen hiçbir yeni maden keş-

fedilmemiştir. Terkedilmiş maden ocakları yeniden gözden geçirilmektedir. Birçoklarının ekonomik değeri kalmadığı tesbit edilmiştir. Diğerleri üzerindeki çalışmalar devam etmektedir.

Eksplorasyon işi büyük organizasyonların ellerinde kalmakta devam ediyor. Küçük sermaye sahipleri tarafından büyük bir yekûn temin etmek mümkünse de vergilerin yüksek olması buna mani olmaktadır. Bazı esas metallerin fiyatı deniz aşırı muadillerinden çok daha düşüktür. İşçi miktarı azdır ve işçi ücretleri de gittikçe yükselmektedir.

Avusturalya'da istihlâk edilen kurşun ve çinko madenleri fiyatlarında, son zamanlarda biraz düzelme görülmüştür. Harp senelerinde Avustralya dahilinde kullanılacak kurşunun tonu £ 22 olarak tesbit edilmiş ve senelerce değiştirilememiştir. Bu fiyat maliyetten çok daha aşağıda idi. Sonraları bir tonun fiyatı, o zamanki maliyetten biraz fazla olan £ 45 e çıkarılmıştı. Son zamalarda fiyat £ 65 e yükseltilmiş fakat diğer taraftan da işçi ücretleri artmış, çalışma saatleri azalmıştır. Bu son durumda kâr, ihraç edilecek miktarın umumi istihsal nispetine bağlıdır. Endüstriye yardım maksadıyla son zamanlarda imparatorluk ve devlet maden büroları jeolojik ve jeofizik etütler yaptırmakta ve bazı başka yardımlarda bulunmaktadır. Fakat endüstri için lâzım olan işçi mevcut olmadıkça, eksplozasyon ve hazırlık masraflarını karşılamak hususunda, teşvik görmedikçe ne bu gibi yardımlar ne de maden fiyatlarının yüksek olması, yeni kumpanyaların teşekkülüne yol açmayacaktır.

İstihsal edilen madenler:

Bütün senenin altın istihsalı daha bilinmiyorsa da 30 Kasım'a kadar olan

Ü aylık istihsal 787.206 f. oz. dır. Bu miktar 1949 un aynı 11 ayında istihsal edilen altından biraz daha azdır. Esas metalik madenler istihsaline gelince; Broken Hill'de kurşun ve çinko istihsalı biraz artmış ve Electrolytic Zine Co. nm istihsalı 83.811 tona yükselmiştir.

Kömür ve çelik darlığı endüstrinin faaliyetini tahdit etmektedir. Çelik istihsalı, ihtiyacın ancak % 50 sini karşılayacak kadardır.

Tasmania'da Tamar nehri üzerinde bulunan Bell Bay'de bir alüminyum fabrikası kurulmağa başlanmıştır.

MALAYA :

1950 yılı, Malaya madenciliğinde ve bilhassa bu memleketin en mühim madeni olan kalay istihsalinde mühim bir sene olarak kalacaktır. 1950 senesi başında kalay fiyatı £ 600 la başlamış ve Temmuz ayma kadar bu seviyede kalmıştır. Bu devre zarfında yer yer istihsalin fazlalığından şikâyet edildiği görülüyordu. Temmuzun ilk günlerinde fiyat yükselmeğe başlamış ve Ağustos ortalarına doğru £ 800 ü bulmuştur. Bundan sonra bir müddet düşen fiyat Kasımda £ 1300 e kadar fırlamış ve 1950 senesi, sene başındaki fiyatın iki misli bir fiyatla kapanmıştır. 1950 de istihsal edilen kalay 57.722 tondur.

Diğer madenler

1949 da yalnız 8390 ton demir istihsal eden Dungun Iron Mine 1950 de 1/2 milyon tona yakın demir istihsal etmiştir. Ham altın istihsalı % 40 artmış ve 18.436 oz'ı bulmuştur. Kömür istihsalinde pek az bir artış görülmektedir. 1950 istihsalı 415.777 tondur.

Bir zamanlar senede yüzlerce ton Wolfram istihsal edilirken bu madenin

istihsalı şimdiki halde hemen hemen durmuştur denilebilir.

İlmenit istihsalinde de bir miktar artış görülmüş ve 24.915 ton ilmenit istihsal edilmiştir.

JAPONYA:

Japon ekonomisinin harp sonu kalkınması 1950 de önemli ilerlemeler yapmıştır. İlk neşredilen istatistiklere göre bütün endüstrinin 1949 endeksi o/o 77,2 iken 1950 de % 93 e çıkmıştır. Bu endeks 1832-1936 istihsal seviyesi % 100 olduğuna göre hesaplanmıştır.

1950 nin ikinci yarısında milletler arası siyasî vaziyet ve bilhassa Kore harbi Japon endüstrisinin inkişafı üzerinde mühim bir tesir göstermiştir. Harptenberi ilk defa olarak, bu yılın ikinci yarısında haricî ticaretinde kendi lehine bir muvazene temin edebilmiştir.

Maden endüstrisi:

1950 kömür istihsalı takriben 1949 daki seviyede kalmıştır (ayda 3.000.000 ton). 1950 de istihsal kabiliyetinde görülen artış enteresandır. Maden işçilerinin adedi azalmış, fakat 1949 da yeraltında çalışan her işçi ayda 11.3 ton kömür çıkarırken 1950 de bu miktar 13.4 tona yükselmiştir. Economic Stabilization Board'ın son zamanlarda yaptığı bir etude nazaran Japon kömür endüstrisi tesisatını modernleştirmek için 10 milyon amerikan doları kıymetinde maden makineleri ithal etmek arzusundadır. Memlekette mevcut bütün diğer sanayi için ithal edilmek istenen müteferrik makinelerin bedeli \$ 78.000.000 tutmaktadır. Bunun \$ 22.000.000 si çelik endüstrisi içindir.

En son tahminlere göre demir cevheri istihsalı 1949 istihsalinden

%10 fazla olarak ayda 70.000 tondur (bunun 37.000 tonu metaldir).

Aşağıdaki cetvelde demir hariç olmak üzere 1950 de aylık ortalama maden istihsalini veriyoruz. Bu cetvel Japon maden endüstrisinin devamlı bir şekilde düzelmekte olduğunu açıkça göstermektedir. Yalnız kalay ve cıva istihsalinde biraz azalma görülüyor.

	1948	1949	1950
	ton	ton	ton
Cevher içinde bakır	2100	2700	3200
» » çinko	2800	3700	4200
» » kurşun	600	800	900
Rafine bakır	4500	6200	6900
» Kurşun	900	1000	1300
» Çinko	1800	2700	4000
Alüminyum	600	1800	2000
Kalay	13	40.4	36.6
Cıva	4.9	7.1	4.1
Antimuan	15.1	27.4	54.6

Japonya'nın kömür ve demir cevheri ithalâtı:

Japonya'nın harpten evvelki maden endüstrisi Çin'den ithal edilen ham maddeler üzerine kurulmuştu. Fakat işgalden sonra Çin'den ham madde temini imkânı kalmamıştır. Kok kömürü en ziyade Kanada ve Amerika Birleşik Devletlerinden, ve demir cevheri ise Malaya'dan, Filipinler'den ve Hindistan'dan ithal edilmektedir. 1950 sonunda Çin, Kailan kömürünün Japonya'ya ihracını daha durdurmamıştı. Japon hükümeti Mart 1951 sonuna kadar bu kömürden 1 milyon ton ithal edilmesini temin etmiş ve 1950 sonunda bunun 350.000 tonu tesellüm edilmişti,

Çin kömürlerinin günün birinde durdurulacağını göz önünde tutan Japon otoriteleri 1,5 milyon tonluk Kailan kömürünün yerine 1 Nisan 1951 de başlayan mali sene zarfında Amerikan kömürü ithal etmek için teşebbüse girişmiştir. 1951 de Malaya'dan

800.000 tondan fazla demir cevheri ithali için de bir anlaşma imza edilmiştir.

Demir ve Çelik endüstrisi:

Aşağıdaki cetvel istihsalde görülen dikkate değer artışı göstermektedir.

	Pig demir istihsalı (ton)	Open hearth istihsalı (ton)	Rolled çelik istihsalı (ton)
1946	140.010	136.312	359.405
1948	686.279	1.160.635	1.112.852
1949	1.370.938	2.428.001	2.046.616
1950 (tahmini)	1.974.141	3.367.811	3.255.842

Japonya'nın hali hazırdaki senelik istihsal kapasitesi şu şekilde tahmin edilmektedir. Pig demir 5.900.000 ton, çelik inot 11.600.000, işlenmiş çelik 10.400.000 ton. Fakat bu kapasiteye erişmek şimdiki halde imkânsızdır. Bunun farkında olan Japon otoriteleri 1951 istihsal için aşağıdaki rakkamları hedef ittihaz etmektedirler. Pig demir 3.600.000 ingot çelik 6/100.000, işlenmiş çelik 4.000.000, rerolled demir 2.900.000

HİNDİSTAN :

1950 de Hindistan'ın mika ve kömür gibi bazı madenlerinin istihsalinde artış görülmüş, alüminyum ve bakır gibi diğer bazıları da 1949 dakinin aynı kalmıştır.

Kömür ve Çelik :

1950 kömür istihsalı 32.000.000 tonu bulmuş ve bu yıl zarfındaki kömür ihtiyacı tamamiyle Hindistan'ın kendi kömür ocaklarından temin edilmiştir. Çelik istihsalı 986.000 ton olup bunun 1951 de bir milyon tonu geçmesi için gereken hazırlıklar yapılmıştır.

Mika :

Hindistan dünyada en çok mika istihsal eden memlekettir. Dünya ihti-

yacının % 80 i Hindistan'dan temin edilir. 1950de 733 ton blok mika, 13.974 ton ince mika ve 6.135 hurda mika istihsal edilmiştir. Mika, Hindistan'a en çok dolar getiren ihraç maddelerinden biridir.

Manganez :

1950 Manganez istihsalı 206.912 tondur. Manganez Hindistan'ın birçok kısımlarında çıkarılmakta ise de bunların en mühimi Madhya Pradesh'dedir. Manganez cevherinin bulunduğu diğer yerler Bihar, Bombay, Orissa, Madras ve Mysore'der, Madhya Pradesh'deki madenler 10.500.000 ton yüksek kaliteli ve 3.000.000 ton düşük kaliteli manganez cevheri ihtiva etmektedir.

Altın t

1950 altın istihsalı 189.000 oz. dur. Bunun hepsi de Kolar altın sahasından istihsal edilmiştir.

Diğer mineraller :

1950 de Hindistan, 711 ton boksit, 11.831 ton barit, 31.018 ton siyenit, 22.590 ton manyezit, 865 ton silimenit ve 840 ton alüminyum ihraç etmiştir. Bu minerallerden birçoklarının istihsal edilen miktarı ihraç edilenden çoktur. Meselâ 1950 alüminyum istihsalı 3.591 tondur. Bundan başka 981 ton antımuhan istihsal edilmiştir.

1950 de Hindistan mühim miktarda uranyum, toryum, beril ve monazit gibi atom enerjisi mineralleri istihsal etmiştir.

Hindistan'ın 1950 çimento istihsalı 2.700.000 tondur.

SEYLÂN :

Seylân adasında çıkarılan minerallerin en mühimi grafitir. Kore harbi çiktikten sonra fiatların yükseleceği

beklenmiş ise de netice beklenildiği gibi çıkmamıştır. Buna mukabil Amerika Birleşik Devletleri'nin Seylân'dan satın aldığı grafit miktarı artmıştır. 1950 de Seylân12.844 ton grafit ihraç etmiştir.

Seylân'da çıkarılan diğer madenler: Mika, ilmenit, rutil, zirkon, kıymetli taşlar, kaolin, kuvars ve feldspattır.

İSPANYA:

1949 ispanya'nın müstakbel maden istihsalı hakkında tahmin edilen ilerleyiş 1950 filiyat sahasına geçmiş bulunmakta idi.

Bu aşağıdaki mukayeseli cetvelden kolayca anlaşılabilir :

	<u>1949 (Ton)</u>	<u>1950 (Ton)</u>
Demir cevheri	2.644.410	2.995.573
Kömür	11.882.142	12.378.052
Pirit	1.342.146	1.464.321
Potas	690.000	1.003.788
Kurşun	27.694	39.456
Çinko	19.574	21.264

Kurşun :

En çok artış bu madenin istihsalinde görülmüştür. Cartagena, Cabo de Gata (Almeria) nın güneyinde Cordoba ve kuzeyinde Santander'de önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Yeni flotasyon tesisatı daha faaliyete geçmemiş olduğundan istenilen istihsal miktarı iki seneye kadar elde edilebilecektir. Halen 9 adet kurşun izabehanesi faaliyet halindedir. Senelik istihsalin 48.000 tona çıkacağı tahmin edilmektedir. İspanya'nın ihtiyacı senede 20.000 ton olduğuna göre büyük bir kısmı ihraç edilebilecektir.

Çinko :

İspanya'nın yegâne çinko müstahsili Real Compania Asturianadır. Bu kumpanya, Reocin, Florida (Santander)

ve Renteria (Guipuzcoa) daki karışık cevher istihsalini arttırmıştır.

Demir cevheri :

İspanya anavatanında istihsal edilen demir cevherine ilâve olarak İspanya Fasında 810.3\$0 ton demir cevheri çıkarılmıştır.

Civa :

1950 senesinde Almaden'in civa istihsalı 118.000 ile 120.000 flask arasında idi. Maden idaresinin ileriye iyi görüşü sayesinde maden fiyatının yükseldiği sıralarda istihsal de azamî haddini bulmuş ve bu suretle Almaden ilk defa olarak dünya civa pazarını kontrol eder bir durum elde etmiştir.

Kalay :

İlk on aylık istihsal takriben 2.577 ton konsantre cevherdir. Bunun 1539 tonu metaldir.

Volfram :

İlk on aylık istihsal miktarı 638.769 kg idi. Kasım ve Aralık ayları istihsalinin bu rakkamı bir hayli kabartacağı tahmin edilmekte idi.

PORTEKİZ :

1950 de Portekiz madenciliğinde göze çarpan iki mühim nokta vardır. Bunlardan birincisi, Ocak fiyatları ile

Aralık fiyatları arasındaki mühim farktır. İkincisi ise, istihsal ile ihracat arasındaki büyük farktır. Meselâ, 1950 de Volfram fiyatı bir ton-ünite başına cif İngiltere limanları 82 s iken sene sonunda 380 s - 395 s'e kadar yükselmiştir.

1950 ihracatı :

Konsantre volfram cevheri :	3.206 ton
» . kalay » :	1.175 »
kalay madeni :	9.227 »
bakırlı pirit :	387.27 »
manganez cevheri :	2.408 »

Senenin ilk 10 ayında 1941 ton konsantre volfram cevheri istihsal edilmiştir. İhracat rakkamlarının istihselden daha fazla olması bu farkın memlekete İspanya'dan girmiş olmasından ileri gelmektedir. İngiltere, Portekiz volfram ve kalayının en büyük alıcısı olarak yerini muhafaza etmektedir. 1950 de ilk defa olarak Amerika ya manganez cevheri sevk edilmiştir. Gene 1950 de beyaz arsenik satışlarında bir miktar artış görülmüştür.

NORVEÇ:

Norveç'in 1950 maden istihsalı aşağıdaki cetvelde hülâsa edilmiştir. Mukayeseye esas olmak üzere bu cetvele azamî istihsal yılı olan 1938 yılı ile 1949'un istihsalı de ilâve edilmiştir.

	1938 (Ton)	1949 (Ton)	1950 (Ton)
Demir cevheri ve titanlı demirtaşı	1.474.478	374.303	403.575
Bakır cevheri ve konsantre cevher	35.105	21.870	22.622
Molibdenit	775	127,8	114,4
Kurşun ve çinko cevheri	15.089	11.287	10.587
Demir pirit	1.027.776	774.762	739.363
Kükürt	110.846	81.184	96.170

Maden sahalarında harp esnasında yapılmış olan tahribat şimdi düzeltilmiş bulunmaktadır.

Demir cevheri :

Harpten evvel senede takriben bir milyon demir cevheri istihsal etmekte olan Sydvaranger, Marşal yardımından istifade ederek sondajlar yaptırmakta ve cevherler üzerinde geniş mikyasta hafriyat yaptırmaktadır. Tahmin edilen istihsalin yarısını temin edebilecek tesisler 1951 sonunda bitecek ve 1952 sonunda istihsal kapasitesi % 100'e çıkarılmış olacaktır. Diğer birçok demir madenleri de modernleştirilmekte ve bu madenlerde hummalı bir inşaat faaliyeti göze çarpmaktadır.

Diğer madenler :

Kongsberg Sölywerk 3.000 kg % 99,8 lik gümüş ve 3.000 kg gümüş nitrat istihsal etmiştir.

Kraben % 65,5 MOS₂ ihtiva eden eden 100 ton molibdenit istihsal etmiştir. Röros Copper Work'ın rafine bakır istihsali 1108 tondur.

İSVEÇ ;

Demir cevheri	1950 de	14	milyon ton
istihsali	1949 da	13,9	» »
Ham demir	1950 de	775.700	ton
istihsali	1949 da	802.800	ton
Ham çelik	1950 de	1.438.200	ton
istihsali	1949 da	1.370.400	ton
Demir cevheri	1950 de	12.949.900	ton
ihracatı	1949 da	12.784.000	ton

BATI ALMANYA :

Batı Almanya'nın 1950 maden istihsali hakkında elde edilebilen bilgiler aşağıdadır :

Bakır	145.000	ton
İzabe edilmiş kurşun	119.240	»
» » çinko	122.810	»
Alüminyum	31.000	»
Kömür	110.000.000	»

Batı Almanya'nın kömür istihsalâtı 1950 senesinde de artmakta devam etmiştir.

Taş kömürü:

Taş kömürü istihsali, 1950 de 110,7 milyon tonu bulmuştur (1949 da 103,2 milyon t.). Yalnız şu kadar ki 1949 da istihsal bir sene evvelkine nazaran % 18,2 artmasına mukabil, bu artış 1950 de yalnız % 7,3 olmuştur; yani yarıdan daha aşağı düşmüştür. Taşkömürün günlük istihsal miktarı (1949) da 338.000 ton iken 1950 de 365.000 tona çıkmıştır. Yani % 7,7 bir artış kaydetmiştir. Bu günlük istihsal, 1950 de, 1938 senesinin % 81 ine, ve 1936 senesi günlük istihsalinin % 95 ine tekabül etmektedir.

Bu artışın sebeplerinden biri de işçi adedinin 1950 de artmış olmasıdır. 1949 da taş kömürü madenlerinde çalışan işçi adedi 422.000 iken, 1950 de bu adet 436.000 e çıkmıştır; bundan başka az da olsa, işçi randımanının artması da bu yükseklikte bir rol oynamıştır. Randıman adam ve vardiye başına yeraltı işletmesinde 1949 da 1,36 ton iken, 1950 de 1,40 tona çıkmıştır,

Kok:

(madende istihsal edilen)

Kok istihsali, 1950 senesinde 25 milyon tona çıkmış ve bir sene evvelkine nispetle % 7,6 bir artış kaydetmiştir.

Günlük kok istihsali 1938 senesine nispetle % 74 ve 1936 senesine nispetle de % 91 artmıştır.

Taş kömürü briketi :

Taş kömürü briket imali 1950 de 3,72 milyon tonu bulmuştur ki, 1949 a nispetle % 3,8 kadar artmıştır.

Linyit :

Linyit istihsali 1950 de 75,8 milyon tonu bulmuştur. Bir sene evvelkine nispetle % 4,9 kadar bir artış vardır. Bu istihsale, Rheinland 63,6, Helmstadt 7.58, Hessen 2,9 Bavyera 1,66 milyon tonla iştirak etmektedirler.

Batı Almanya, 1950 senesindeki 75,8 milyon ton linyit istihsali ile, 1938 senesindeki istihsalini 7,3 milyon ton geçmiştir.

Briket:

Batı Almanya'nın linyit briketi imali 1950 senesinde 14,9 milyon tonu bulmuştur (Rheinland 13,4 milyon t.). Bu miktar 1938 senesine nispetle 1,6 milyon ton, yani % 12 fazladır. 1950 senesi linyit istihsali, bütün elektrik santrallerinin kömür ihtiyacını fazlasıyla karşılayacak bir dereceye yükselmiştir.

Kömür istihsalindeki bütün bu artışa rağmen bugün Almanya'da kömür noksanlığı hissedilmektedir. Endüstride, Devlet Demir Yollarında taş kömür ve taş kömür koku stokları 1950 Ağustos sonunda azamî miktar olan 3,6 milyon tondan, Kasım sonunda 2,3 milyon tona düşmüştür. Diğer endüstri branşlarında vaziyet daha vahimdir; hatta 1950 Ekiminden itibaren bazı endüstri istihsalâtının kısılması lüzumu görülmüş ve Aralık ayında bunlardan bir kısmı istihsalâtını durdurmak mecburiyetinde kalmıştır.

Demir cevheri istihsali ise 1950 de. 10.000.000 tondur.

FRANSA :

Kurşun (izabe edilmiş)	60.000 ton
Çinko	69.770 »
Alüminyum	67.000 »
Nikel	3.950 »

Fransa'nın Maden ve İzabe Endüstrisi 1950 İstihsali

	1949 (1000 t.)	1950 (1000 t.)
Taş kömürü	51.199	50.818
Yüksek fırın koku	6 769	
Demir cevheri	31 410	29.983
Ham demir imali	8.345	7.767
Ham çelik imali	9.152	8.654

SAAR :

Kömür ve demir endüstrisi 1950 İstihsali

	1949 (1000 t.)	1950 (1000 t.)
Taş kömürü	14.262	15.092
Yüksek fırın koku	3.327	3.209
Ham demir	1 582	1.682
Ham çelik	1.757	1 899

BELÇİKA :

Çinko	182.000 ton
Kömür	27.200.000 »

İTALYA :

Güney İtalya'da bulunan Vulcano adasında demir ve çelik yatakları bulunmuştur. Bu yataklardan 10 sene müddetle senede 200.000 ton demir cevheri ve 15 sene müddetle senede 15.000 ton çinko cevheri istihsal edileceği tahmin edilmektedir.

İtalya'nın 1950 maden istihsalinden bazıları aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Kurşun (izabe edilmiş)	37.470 ton
Çinko	38.120 »
Alüminyum	29.000 »
Demir cevheri	442.000 »
Taş kömürü	1.030.000 »
Linyit	780.000 »

MEKSİKA s

Meksika'nın 1950 gümüş istihali 1949 a nazaran biraz düşmüştür. İstihsal edilen bakırın 58.095 tonu Amerika Birleşik Devletleri'ne ihraç edilmiştir. Elde edilen istihsal miktarı aşağıdadır :

Altın	400.000 f. oz.
Bakır	60.000 ton
Gümüş	49,5 milyon f. oz.
Kurşun	233.080 ton

PERU :

Altın	110.000 f. oz
Gümüş	10,6 milyon f. oz.
Bakır	23.000 ton
Vanadium (U ₂ O ₆ , 11 aylık)	1.206 ton

BELÇİKA KONGOSU :

Altın	350.000 f. oz
Gümüş	4,0 milyon f. oz.
Bakır	160.000 ton (tahmini)
Kalay	14.600 ton

ŞİLİ:

Şili bakır istihsalinde bir miktar azalma görülmüş ise de bu memleket dünya bakır istihsalinde ikinci gelmekte devam etmektedir. 1950 de 200.000 ton bakır istihsal edilmiştir.

İNGİLTERE :

Kömür :

İngiltere'nin 1950 senesi kömür istihali 219,8 milyon metre tonu bulmuştu (1949 da 218,6 milyon metre t).

1950 senesinde kömür işçilerinin adedi 687.000 e kadar düşmüştür.

İngiltere, 1950 senesinde pek az artan kömür istihsalini, yükseltmek suretiyle kömür ihtiyacını karşılayabilmek için, 1951 senesinde işçi adedini fazlalaştırarak işçi randımanını yükseltmek çarelerine başvurmuş, bu meyanda da ihracatı kısmak mecburiyetinde kalmış-

tır. İngiltere kömür dış ticareti için karakteristik bir safha açılmıştır: ihracatı azaltmak ve ithalâtı çoğaltmak, İngiltere'nin 1950 kömür sarfiyatı, 2054 milyon metre tonu geçmiştir (1949, 196,3 milyon metre t).

Kok:

İngiltere'de kok istihali 1950 de 27,6 milyon metre tondur (1949, 27,4 milyon metre t.). Buna mukabil kok sarfiyatı 1950 de 27, 1 milyon metre tonu bulmuştur (1949, 28,8 milyon metre t.).

Demir cevheri:

İngiltere'nin 1950 senesi demir cevheri istihali 13,2 milyon ton (1949 13,6) tutmuştur.

SOVYET RUSYA :

Sovyet Rusya'da, çok miktarda yetiştirilen jeologlar sayesinde birçok yeni madenler bulunmuş ve tetkik edilmiştir.

İstatistiklere göre, Birinci Dünya Harbine kadar memleket sahasının ancak % 40,4 ü jeoloji bakımından umumî olarak tetkik edilmiş ve bunun yalnız (% 0,7) si esaslı bir surette etüt edilebilmişti. 1939 senesine kadar ise, Sovyet arazisinin yarısından fazlası üzerinde jeolojik ve mineralojik tetkikler yapılmış, ve bu sahanın % 5 si esaslı bir surette incelenmiştir. Nafta mecmuasına göre, son 11 sene zarfında bu nispet daha artmış, bulunan maden rezervleri aşağıdaki nispette yükselmiştir :

Kömür	208 milyar tondan	1700 milyar tona
Kömür cevheri	1,6 » »	270 » »
Manganez	108 » »	800 » »

Rusya'nın en büyük bakır sahası î

Rusya'nın Asya kısmında çok masraflarla yapılan büyük ölçüdeki jeolojik etütler ve maden yatakları araştır-

maları, kömür, demir ve diğer metaller gibi esaslı ham madde sıklet merkezini, Rusya'nın Avrupa sahasından merkezî Asya ve Batı Sibirya'ya kaydırmasıdır. Hariç memleketlerce de tanınmış olup kömür ve demirce çok önemli bir rol oynayan batı Sibirya'daki Kusnetsker havzasının yanında, Rus diğer metaller endüstrisi için olağanüstü önemi haiz Kazakistan ve Özbekistan arazisi, yabancı memleketlerce pek az tanınmıştır. Bu saha, Rusya'da mevcut bakır ve kurşun rezervlerinin yarısından fazlasını, ve çinko rezervlerinin de yarısını ihtiva etmektedir. Kurşun ve çinko cevherleri esas itibariyle, Altay dağlarının kuzey batı kenarında ve Taşkent'in güney doğusunda kâin Kazakistan step'lerinin de polymetalik kies yataklarıyla filon halindeki yataklarda bulunmaktadır. Bu sahanın ehemmiyeti, bundan başka, bakır «province» i olarak, monometalik karakterde muazzam bakır impregnation'u yataklarını sinesinde saklamasıdır. En mühim bakır sahaları, Çezkazgan, Kouhrad, Almalyk ve Boschshekul yataklarıdır.

Çezkazgan bakır zuhuru bunların en önemlisidir. Greler içindeki sülfid adeselerinden kısmen yerüstü imalâtiyle, bu zuhurdan 5-6 milyon ton bakır istihsal edilebilir.

Görünür ve muhtemel bakır sahası, 200 km² tutar. İhtiva ettiği vasati % 2 bakır tenörü, impregnation cevherleri için oldukça yüksektir. Oxydation zo-

nunda az miktarda Uran mineralleri mevcuttur.

Cevherin flotasyonu çok kolay olmaktadır. Çezkazgan ve Karsakpat'taki bakır izabe kombinalarının senelik kapasitesi 150.000 tondur.

İkinci büyük bakır sahası, Balkaş gölünün kuzey sahilindedir. Rezerv ve istihsal bakımından Kounrad zuhuru ehemmiyetlidir. Tip itibariyle, Nevada, Arizona, Utah'ın «porphyry Copper Ores» yataklarına benzemektedir. Bu sahanın rezervi ve istihsali Çezkazgan sahasındakinin yarısı kadardır. Tenörü de 1,1 % dir. Balkaş gölü bakır izabeleri kapasitesi 100.000 tondur.

Bu cumhuriyetlerdeki diğer zuhurat, daha küçük olup, bir kısmının istikşafı henüz bitmemiştir. Bugünkü halde, bunlar bütün sahadaki istihsalin % 15—20 sini verirler.

Merkezi vaziyette bulunan Karagan'da taş kömürü havzası, en iyi cinsten en aşağı 10 milyon ton rezervi ile, bu izabe kombinalarının; ve güney Ural ağır endüstrisinin ihtiyacını karşılamaktadır.

Sovyet bakır istihsali 1942 senesinde, daha Kazakistan kombinaları kısmen itmam edilmişken 260.000 ton idi. Bunun % 46 sini Ural istihsal ediyordu. Gerek rezerv ve gerekse istihsal bakımından bu iki sahadaki bakır madenleri, Kuzey Rhodesia, Katanga ve Chili'den sonra başta gelmektedir,

I. Kuzey Amerika'nın ham demir ve ham çelik istihsalı :

	Ham demir		Ham çelik	
	1949	1950	1949	1950
Birleşik Amerika	49,8	59,4	70,7	87,7
Kanada	2,1	2,3	2,9	3,1
Tutarı : Milyon ton	51,9	61,7	73,7	90,8

II. Avrupa'nın (Doğu bloku hariç) ham demir ve ham çelik istihsalı :

	Ham demir		Ham çelik	
	1949	1950	1949	1950
Tutarı : Milyon ton	36,8	39,1	48,3	52,4
Bu arada :				
a) İngiltere		9,8		16,6
b) Almanya		9,5		12,1
c) Fransa	8,3	7,8	9,2	8,7
		27,1		37,4

III. Doğu bloku memleketlerinin ham demir ve ham çelik istihsalı :

	Ham demir		Ham çelik	
	1949	1950	1949	1950
Milyon ton	20,6	24,7	29,2	32,9

IV. Dünya ham demir ve ham çelik istihsalı :

	Ham demir		Ham çelik	
	1949	1950	1949	1950
Kuzey Amerika	52	62	74	91
Batı Avrupa	37	39	48	52
Doğu bloku memleketleri	20	25	29	33
Diğer memleketler	6	6	8	10
Umumi istihsal	115	132	159	186